Tři roky společně: výhody a výzvy integrace ukrajinských uprchlíků

17.2.2025 - | Charita ČR

Situace ukrajinských uprchlíků není jen českým tématem, ale otázkou celoevropského rozměru. Podle dat uveřejněných Eurostatem mělo v Evropské unii ke konci roku 2024 status dočasné ochrany více než 4,2 milionu občanů, kteří uprchli z Ukrajiny kvůli ruské agresi. Celosvětově se však jedná o bezmála 7 milionů uprchlíků. Nejvíce jich našlo útočiště v Německu (1 153 000 lidí), Polsku (988 000) a České republice (385 000).

Ukrajinští občané tvořili v České republice více než 98,3 % všech příjemců dočasné ochrany. Pokud jde o složení podle věku a pohlaví: **44,9 % tvořily dospělé ženy, 32 % děti a 23,1 % dospělí muži**. Evropská rada rozhodla o **prodloužení dočasné ochrany do 4. března 2026**, což dává uprchlíkům jistotu do budoucna a umožňuje státům lépe plánovat integrační opatření.

Česká společnost prokázala v souvislosti s válkou na Ukrajině a s lidmi prchajícím ze zasažených oblastí nebývalou míru solidarity. Od prvních dnů války v únoru 2022 Češi spontánně organizovali sbírky, nabízeli bydlení nebo pomáhali s administrativou. Neziskové organizace, dobrovolníci i místní samosprávy se spojili v úsilí usnadnit nově příchozím start v nové zemi. Konkrétní příběhy pomoci, za kterými stojí Charita Česká republika, najdete na specializované webové stránce Charita pro Ukrajinu.

Česká republika se za poslední tři roky stala domovem zhruba **578 tisíc Ukrajinců**, což je téměř třikrát více než před válkou, kdy zde žilo kolem 200 tisíc ukrajinských občanů. Každý dvacátý člověk v Česku je dnes Ukrajinec a každý desátý obyvatel země je cizinec. Uvedené počty cizinců vyplývají z aktuální Čtvrtletní zprávy o migraci, kterou koncem loňského roku vydalo ministerstvo vnitra.

Drtivá většina nově příchozích získala status dočasné ochrany, což jim umožňuje přístup ke zdravotní péči, vzdělání a především k zaměstnání. A právě **zapojení do pracovního trhu** je jedním z nejvýznamnějších faktorů jejich úspěšné integrace. Třikrát více ukrajinských uprchlíků v ČR pracuje, než pobírá sociální podporu – aktuálně je v zaměstnání bezmála 153 tisíc osob, zatímco podporu pobírá jen asi 50 tisíc uprchlíků. To znamená, že většina dospělých v produktivním věku si našla zaměstnání a nečerpá sociální dávky.

Nejvíce Ukrajinců našlo uplatnění v dělnických profesích ve stavebnictví, výrobě a dopravě. Bez nich by česká ekonomika měla problém s obsazením některých pozic, zejména ve stavebnictví, pohostinství a průmyslu. Přestože pomalu přibývá také těch, kteří pracují ve zdravotnictví, školství nebo IT sektoru, stále zde přetrvává problém tzv. **brain waste**, tedy situace, kdy vysoce kvalifikovaní lidé pracují na pozicích hluboko pod svou úrovní vzdělání. To je příklad lékařů, učitelů či inženýrů, kteří se v Česku často musí spokojit s pomocnými pracemi. Klíčem ke zlepšení je jazykové vzdělávání a podpora profesní rekvalifikace.

Martin Cvrček, manažer pražského hotelu Marianeum

Z oficiálních statistik Ministerstva práce a sociálních věcí tak vyplývá, že uprchlíci z Ukrajiny odvedli na daních a odvodech za první tři čtvrtletí loňského roku o 5,7 miliardy korun více, než kolik získali v rámci státních podpor. Za první tři čtvrtletí dosáhly výdaje na podporu uprchlíků 11,4 miliardy korun, zatímco příjmy činily 17,1 miliardy korun.

Jasně hovořící čísla jsou důkazem, že Ukrajinci se nestali zátěží, jak se mnozí obávali, ale naopak významně přispívají české společnosti i ekonomice. Přesto jejich integrace není bezproblémová a vyžaduje další úsilí, neboť se netýká zdaleka jen pracovního trhu.

Jednou z klíčových oblastí je i **vzdělávání**. Českým školám se podařilo začlenit většinu ukrajinských dětí, čímž se předešlo vzniku izolovaných komunit, které by měly problém se začleněním. Počet ukrajinských studentů na českých středních školách se podle ministerstva školství jen za poslední rok zvýšil o téměř 50 %, což ukazuje, že mladí Ukrajinci chtějí budovat svou budoucnost zde, v České republice. Postupně se také daří snižovat počet segregovaných tříd a posilovat jazykovou podporu. Od loňského roku mají děti nárok na 400 hodin výuky češtiny, což je zásadní krok k tomu, aby byly ve škole úspěšné. Zároveň se do školního systému zapojili ukrajinští asistenti pedagoga, kteří pomáhají dětem i učitelům překonat jazykovou a kulturní bariéru.

Rovněž oblast **bydlení** je jednou z těch, kde situace není ideální. Mnoho Ukrajinců se muselo přizpůsobit novému systému podpory a přechodu na samostatné bydlení, což není snadné zejména pro matky samoživitelky. Přesto se díky různým programům podařilo zabránit rozsáhlejším krizím a stát nyní podporuje přechod uprchlíků do standardního nájemního bydlení. I zde je ale třeba mít na paměti, že se situace dynamicky vyvíjí a může se měnit.

Důležitou otázkou je **zdravotní péče**. Ukrajinci si hradí zdravotní pojištění, ale stále ne všichni mají svého praktického lékaře. Přestože více než třetina uprchlíků je již registrována, kapacity jsou omezené, což může být problém zejména v regionech s vyšší koncentrací uprchlíků. Velkou výzvou je přístup k psychologické péči – mnoho Ukrajinců si s sebou nese válečné trauma, ale kvůli stigmatizaci duševních onemocnění na Ukrajině často nevyhledávají odbornou pomoc.

Ačkoliv některé problémy přetrvávají a jiné se objevují, nelze přehlédnout, jak velký kus cesty česká společnost a její ukrajinští sousedé za poslední tři roky ušli. Česká republika má jedno z nejrychlejších zapojení uprchlíků na trhu práce v Evropě, děti se vzdělávají a do zdravotnictví i dalších odvětví se zapojuje stále více odborníků z Ukrajiny. Ukrajinci v Česku nejsou pasivními příjemci pomoci, ale aktivními členy společnosti. To je důležité si připomínat v době, kdy se často objevují dezinformace nebo obavy, že jejich integrace selhává. Čísla ukazují pravý opak – daří se to a je v zájmu všech, aby tento pozitivní trend pokračoval.

Společně totiž můžeme vytvářet moderní otevřenou a tolerantní společnost, které se daří mosty stavět, nikoli pálit. Věříme, že společně jsme silnější a ve vzájemné součinnosti se nám podaří překonávat potíže a bariéry, a obohatit tak nejen životy jednotlivců, ale i celé naší země.

Charita Česká republika považuje pomoc Ukrajině za svou dlouhodobou prioritu. Od roku 2014 podporujeme sociální služby, zdravotnictví a vzdělávání a poskytujeme humanitární pomoc v oblastech zasažených konfliktem. Po invazi v roce 2022 jsme naši činnost výrazně rozšířili a nadále pomáháme jak přímo na Ukrajině, tak uprchlíkům v Česku a Moldavsku.

Děkujeme, že s námi pomáháte Ukrajině!

Každý příspěvek – malý či velký – znamená další krok k naději a důstojnějšímu životu pro ty, kteří to nejvíce potřebují.

https://www.charita.cz/aktuality/charita-pro-ukrajinu/vyhody-a-vyzvy-integrace-ukrajinskych-uprchliku